

რა არის პლაგიატი.

პლაგიატი ინტელექტუალური ქურდობაა და გულისხმობს ერთი ადამიანის მიერ ნებისმიერი სხვა ადამიანის სიტყვებისა თუ მოსაზრებების გამოყენებას ამ ადამიანის (ანუ ორიგინალური ავტორისა თუ სიტყვების ავტორის) წვლილის სწორად წარმოჩენის გარეშე ან მისი იგნორირებით.

პლაგიატის გამო შეიძლება არ ჩაგითვალონ შესრულებული დავალება, გავლილი კურსი ან სამსახურიდანაც კი დაგითხოვონ (Campbell, 2007. აბზ. 1).

ტერმინი „პლაგიატი“ ლათინური *plagiatus*-დან მომდინარეობს და ადამიანთა მოტაცებას ნიშნავდა. ალექსანდერ ლინდლი თავის ნაშრომში „პლაგიატი და ორიგინალურობა“ (1952) მას განსაზღვრავს, როგორც „ავტორობის მცდარ დაშვებას: ესაა სხვა ადამიანის გონების ნაყოფის საკუთარ ნაშრომად გასაღების მცდარი ქმედება“.

ამრიგად, როდესაც აკადემიურ წერაში ადამიანი სხვისი ნაშრომიდან ერთ ფრაზას, მთლიან წინადადებას, რამდენიმე წინადადებასა თუ მთლიან აბზაცს იღებს, უცვლელად ან არსებითად სახეცვლილად გადააქვს ის თავის ნაშრომში ავტორისა და ნაშრომის წყაროს მიუთითებლად, ის პლაგიატორია.

პლაგიატთან არა მარტო მაშინ გვაქვს საქმე, როდესაც ადამიანი საკუთრად ასაღებს სხვა ადამიანის წინადადებებსა თუ კონკრეტულ ფრაზებს, არამედ მაშინაც, როდესაც სხვის არგუმენტებს საკუთრად წარმოაჩენს (Carter, 2007, აბზ. 1). შეიძლება იფიქროთ, რომ აკადემიურ წერაში შეუძლებელია პლაგიატის გარეშე ნაშრომის შესრულება, ვინაიდან ნებისმიერი დავალების შესრულებისას პირველი, რასაც ნებისმიერი თქვენგანი აკეთებს, დავალების შესაბამისი ლიტერატურის მიმოხილვაა საჭირო ინფორმაციის, იდეების, არგუმენტებისა თუ მაგალითების მოსაძიებლად (Carter, 2007, აბზ. 2). ცხადია, არავინ იბადება, ვთქვათ, დავით აღმაშენებლის მეფობის პერიოდის საქართველოს ცხოვრების დეტალების ანდა ფიზიკის ფუნდამენტური აქსიომების თანდაყოლილი ცოდნით. ამიტომ, ბუნებრივია, რომ როდესაც რომელიმე კონკრეტულ თემაზე გაქვთ დასაწერი ნაშრომი, თქვენ სხვათა ნაშრომებს მიმართავთ ინფორმაციისთვის და ზოგჯერ ერთი სიტყვისთვისაც კი. ეს ჩვეული პრაქტიკაა სტუდენტებისა თუ მეცნიერების მუშაობისას, თუმცა ეს ავტომატურად არ ნიშნავს პლაგიატს. როდესაც წერილობით ნაშრომში სხვათა მოსაზრებების, ფრაზებისა და წინადადებების გამოყენება სათანადო წესების დაცვით ხორციელდება, მაშინ სრულიად შესაძლებელია პლაგიატისგან თავის არიდება.

ციტირება და პერიფრაზირება .

ციტირება ერთი ადამიანის მიერ საკუთარ ნაშრომში ნების ციტირება მიერი სხვა ადამიანის სიტყვების გამოყენებას ნიშნავს. ციტირების დროს აუცილებელია სხვისი ნაშრომიდან ამოღებული ტექსტის ბრჭყალებში ჩასმა და სათანადო წესების დაცვით ტექსტის წყაროს მითითება.

პერიფრაზი ერთი ადამიანის მიერ საკუთარ ნაშრომში ნები პერიფრაზი სმიერი სხვა ადამიანის მოსაზრებების საკუთარი სიტყვებით გადმოცემას ნიშნავს. სწორედ ამ ხერხს იყენებენ ადამიანები ყველაზე ხშირად თავიანთ ნაშრომებში უკვე გამოქვეყნებული მასალების გამოყენებისას (Writing Tutorial Services, Indiana University, 2004). პერიფრაზი მხოლოდ სიტყვების გადანაცვლებას არ ნიშნავს. სხვათა ნაშრომის შეჯამება და პერიფრაზი ხშირად ორიგინალური ტექსტის ავტორის ნააზრევის ხელახალ გააზრებას, საკუთარი კულტურისა და სამეცნიერო ენის თავისებურებების გათვალისწინებასა და ლექსიკურ მარაგთან მორგებას გულისხმობს (Campbell, 2007. აბზ. 3). მიუხედავად იმისა, რომ პერიფრაზის დროს საკუთარ სიტყვებს იყენებთ, მაინც აუცილებელია ინფორმაციის წყაროს ზუსტად მითითება, რადგან იდეა, აზრი, ძირითადი ინფორმაცია თქვენ არ გეკუთვნით (Writing Tutorial Services, Indiana University, 2004).

მისაღები და მიუღებელი პერიფრაზი.

ქვემოთ მოცემულია ორიგინალური ტექსტი ჯოი უილიამსის წიგნის “ლიზი ბოდენი: ოჯახი და დანაშაული 1890-იან წლებში – შემთხვევის აღწერა” პირველი გვერდიდან: ინდუსტრიის განვითარება, ქალაქებისა და მოსახლეობის ზრდა მე-19 საუკუნის ბოლოს ამერიკის ისტორიაში განვითარებისა და წინსვლის სამი ყველაზე თვალსაჩინო მაგალითია. მას შემდეგ, რაც ახალი, დიდი და ორთქლზე მომუშავე ქარხნები აღმოსავლეთ ამერიკის პეიზაჟის ჩვეულ მახასიათებლად იქცა,

მიწათმოქმედი ფერმერები ამ ქარხნების მუშებად იქცნენ. ამავე ქარხნებში ემიგრანტთა მოზღვავებული ტალღისთვის შეიქმნა სამუშაო ადგილები. ინდუსტრიალიზაციამ დიდი ქალაქის (როგორცაა ფოლ რივერი, მასაჩუსეტსი, სადაც ბორდენების ოჯახი ცხოვრობდა) ურბანიზაციაც მოიტანა თან. სწორედ ეს ქალაქები იქცა როგორც წარმოების, ისე – კომერციული საქმიანობისა და ვაჭრობის ცენტრებად. მიუღებელი პერიფრაზი, პლაგიატის მაგალითი: ინდუსტრიის განვითარება, ქალაქებისა და მოსახლეობის ზრდა მე-19 საუკუნის ბოლოს ამერიკის განვითარების სამი ძირითადი ფაქტორია. მას შემდეგ, რაც ქვეყნის აღმოსავლეთ ნაწილში ორთქლზე მომუშავე კომპანიები უფრო შესამჩნევი გახდა, მიწათმოქმედი ფერმერები ამ ქარხნების მუშებად იქცნენ. ამავე ქარხნებმა უზრუნველყო სამუშაო ადგილები ემიგრანტთა მოზღვავებული ტალღისთვის. დიდი ქალაქის (როგორცაა ფოლ რივერი სადაც ბორდენების ოჯახი ცხოვრობდა) ინდუსტრიალიზაციამ ის როგორც წარმოების, ისე – კომერციული საქმიანობისა და ვაჭრობის ცენტრად აქცია. ეს ნაწყვეტი ორი მოსაზრების გამო განიხილება, როგორც პლაგიატორობის მაგალითი: ავტორმა მხოლოდ რამდენიმე სიტყვა და ფრაზა შეცვალა და რამდენიმე წინადადება გადაანაცვლა; ავტორმა არ დაასახელა არც ერთი მოსაზრებისა თუ ფაქტის წყარო. ყურადღება მიაქციეთ, რომ ეს აბზაცი იმის გამოცაა პრობლემური, რომ მასში შეცვლილია ზოგიერთი წინადადების მნიშვნელობა. მაგალითად, გამოყენებულია ფრაზა “ორთქლზე მომუშავე კომპანიები”, რითაც სრულიად დაკარგულია ორიგინალურ ტექსტში ქარხნებზე გაკეთებული აქცენტი. მისაღები პერიფრაზი: ფოლ რივერი, სადაც ბორდენების ოჯახი ცხოვრობდა, მე-19 საუკუნის ამერიკის ტიპური ჩრდილო-აღმოსავლური ინდუსტრიული ქალაქი იყო. ორთქლზე მომუშავე წარმოების განვითარებას მუშახელის მიწათმოქმედებიდან მანუფაქტურულ წარმოებაზე გადანაცვლება მოჰყვა, რამაც, თავის მხრივ, მოსახლეობის ზრდა და დიდი ურბანული დასახლებების წარმოქმნა გამოიწვია. ფოლ რივერი სწორედ ერთ-ერთი ასეთი ინდუსტრიული და კომერციული ცენტრი იყო (უილიამსი, გვ. 1). ეს ნაწყვეტი მისაღები პერიფრაზია, რადგან ავტორი: • ზუსტად ტექსტში მოცემულ ინფორმაციას იყენებს და მას საკუთარი სიტყვებით გადმ 81 ეს ნაწყვეტი მისაღებია, რადგან ავტორი: • ზუსტად გადმოსცემს მოცემული ორიგინალური ტექსტიდან აღებულ ინფორმაციას; • ტექსტში მოცემული იდეების წყაროს ასახელებს; • ბრჭყალების გამოყენებითა და გვერდის დასახელებით მიუთითებს, თუ რომელი ფრაზები აქვს უშუალოდ ორიგინალური ტექსტიდან აღებული. ყურადღება მიაქციეთ, რომ ავტორს ეს ფრაზები ან წინადადებები საკუთარ ნაშრომში ბრჭყალებში ჩასმის გარეშე რომ გამოეყენებინა, პლაგიატთან გვექნებოდა საქმე. სხვა ადამიანის ფრაზებისა თუ წინადადებების საკუთარ ნაშრომში გამოყენება ბრჭყალებში ჩასმის გარეშე მაშინაც კი განიხილება პლაგიატად, როდესაც ნაშრომში მითითებულია ის წყარო, რომლიდანაც მან ეს ფრაზა თუ წინადადება ამოიღო (Writing Tutorial Services, Indiana University, 2004).

როგორ ავარიდოთ თავი პლაგიატს

იმისათვის, რომ პლაგიატორობის საფრთხე არ დაგემუქროთ, ყოველთვის დაიცავით ქვემოთ მოცემული სამი ძირითადი წესი:

თუ ნებისმიერი სხვა ადამიანის იდეებს იყენებთ, ზუსტად დაასახელეთ წყარო; თუ თქვენს ნაშრომში ბუნდოვნად ჩანს, როგორ გამოიყენეთ ესა თუ ის წყარო, ისე შეცვალეთ მისი მოტანის ფორმა, რომ ეს სრულიად ცალსახად გასაგები გახდეს; თუ ვინმე დაგეხმარათ წერილობითი ნაშრომის შესრულებისას, აუცილებლად მოიხსენიეთ ის და გამოყავით, დააფასეთ მისი წვლილი (Georgetown University, 2007. აბზ. 2). ქვემოთ მოცემულია ის კონკრეტული სტრატეგიები, რომლებიც დაგეხმარებათ პლაგიატორობისგან თავის არიდებაში. ყოველთვის ჩასვით ბრჭყალებში ნებისმიერი რამ, რასაც პირდაპირ ამოიღებთ ტექსტიდან, განსაკუთრებით, წერისთვის მოსამზადებელ ეტაპზე, როდესაც ჩანიშვნებს აკეთებთ; გააკეთეთ პერიფრაზი, თუმცა გადაამოწმეთ, რომ პერიფრაზირების ნაცვლად უბრალოდ სიტყვების გადანაცვლება არ გამოგივიდეთ; ყურადღებით წაიკითხეთ ტექსტი, რომლის პერიფრაზსაც აკეთებთ, შემდეგ ხელი დააფარეთ ტექსტს ან თვალები დახუჭეთ, რათ თვალი არ გაგექცეთ და ორიგინალში ჩახედვის გარეშე თქვენი სიტყვებით ჩაწერეთ ტექსტი. შეადარეთ პერიფრაზი ორიგინალს და დარწმუნდით,

რომ არ გაქვთ გამოყენებული იგივე ფრაზები ან სიტყვები, ხოლო ინფორმაცია (ანუ შინაარსი) ზუსტადაა გადმოცემული. თქვენ არ გჭირდებათ ისეთი ფაქტების წყაროს მითითება, რომლებიც საყოველთაოდაა ცნობილი და რომელთა შესახებაც უამრავ წყაროს მოიძიებთ. მაგალითი: “ჯონ კენედი აშშ-ის პრეზიდენტად 1960 წელს აირჩიეს”. ეს წინადადება საყოველთაოდ ცნობილ ფაქტს აღწერს, ამიტომ თქვენ არ გევალებათ მისი დოკუმენტირება ანუ წყაროს მითითება, თუმცა აუცილებელია დოკუმენტირება მაშინ, როდესაც მოგაქვთ ისეთი ფაქტები, რომლებიც არ არის საყოველთაოდ ცნობილი და ისეთი იდეები, რომლებიც ფაქტების ინტერპრეტაციას გულისხმობენ. მაგალითი: ორგანიზაცია ამერიკული ოჯახის კოალიციის ახალი წიგნის “ოჯახის საკითხები და კონგრესი” მიხედვით, პრეზიდენტ ბუშისა და კონგრესის ურთიერთობის შედეგად ვეტო დაედო ამ ორგანიზაციის მიერ წარდგენილ კანონპროექტს (6). მოსაზრება იმის თაობაზე, რომ “პრეზიდენტ ბუშისა და კონგრესის ურთიერთობის შედეგად ვეტო დაედო ამ ორგანიზაციის მიერ წარდგენილ კანონპროექტს” ინტერპრეტაციაა და არა - ფაქტი. შესაბამისად, თქვენ უნდა მიუთითოთ კონკრეტული წყარო, საიდანაც 83 ამოიღეთ ეს მოსაზრება (Writing Tutorial Services, Indiana University, 2004).